

نگاهی به گرایش‌های سیاسی منتخبان «خانه ملت» در آذربایجان شرقی

نتیجه نهایی انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی در استان آذربایجان شرقی، نشان از تغییر گسترده منتخبان خانه ملت دارد.

نتیجه نهایی انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی در استان آذربایجان شرقی، نشان از تغییر گسترده منتخبان خانه ملت دارد.

خبرگزاری مهر، گروه استان‌ها - بیت‌اله احمدی؛ مجلس شورای اسلامی یکی از ارکان اصلی اداره کشور بوده و نمایندگان آن در یک انتخاب آزاد و سراسری با رأی مستقیم مردم برگزیده می‌شوند و برای ۴ سال، کلید خانه ملت را در اختیار می‌گیرند.

از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تا به امروز ۱۱ انتخابات مجلس شورای اسلامی برگزار شده و در هر دوره با توجه به اتفاقات سیاسی، اجتماعی و عملکرد نمایندگان و مسئولان، مردم با مشارکت‌های خود، واکنش معناداری را نشان داده‌اند.

مشارکت مردم آذربایجان در همه انواع انتخابات در طول ۴۱ سال گذشته در جمهوری اسلامی از جهات مختلف در داخل و خارج از کشور حائز اهمیت بود.

اما یازدهمین انتخابات مجلس شورای اسلامی با میانگین مشارکت حدود ۴۳ درصدی، یکی از ضعیف‌ترین انتخابات در طول تاریخ انقلاب اسلامی ایران بود، به طور یقین این عدم مشارکت بالای مردم در انتخابات، پیام روشنی به مسئولان دارد.

میزان مشارکت آذربایجان شرقی در ۱۱ دوره انتخابات مجلس

میزان مشارکت مردم استان آذربایجان شرقی در ۱۱ دوره انتخابات مجلس نشان می‌دهد مردم این خطه همواره به جز ۲ دوره، در سایر دوره‌های انتخابات، میانگین مشارکت‌شان از سطح میانگین کشوری کمی پایین‌تر بوده است.

اولین دوره انتخابات مجلس ۲۴ اسفند ۱۳۵۸ برگزار شد که آذربایجان شرقی ۴۲ درصد مشارکت داشت که میزان میانگین مشارکت کشوری ۵۲ درصد بود.

دومین دوره انتخابات مجلس ۲۶ فروردین ۱۳۶۳ در حالی برگزار شد که میانگین مشارکت کشوری ۶۴ درصد بود و میزان مشارکت استان آذربایجان شرقی به ۵۷ درصد رسید.

سومین دوره انتخابات مجلس هم در فروردین ماه ۱۳۶۷ برگزار شد و میزان مشارکت مردم این استان در مقایسه با دوره گذشته با یک درصد افزایش به ۵۸ درصد رسید اما میزان میانگین مشارکت کشوری با ۴ درصد کاهش به ۶۰ درصد رسید.

چهارمین دوره انتخابات مجلس ۲۱ فروردین ۱۳۷۱ با مشارکت ۴۴ درصدی مردم آذربایجان شرقی همراه بود، میزان میانگین مشارکت کشوری ۵۸ درصد شد.

اما در پنجمین دوره انتخابات مجلس در ۱۸ اسفند ۱۳۷۴، انتخابات در کشور، بیشترین میزان مشارکت را تجربه کرد، در این دوره ۷۱ درصد واجدین شرایط پای صندوق‌های رأی آمدند که میزان مشارکت در آذربایجان شرقی هم ۷۰ درصد بود.

میزان مشارکت مردم در ششمین دوره انتخابات مجلس در سال ۱۳۷۸، ۶۹ درصد بود که این میزان در آذربایجان شرقی به ۶۷ درصد رسید.

استان آذربایجان شرقی ۱۳ حوزه برای انتخابات مجلس دارد که در مجموع ۱۹ نماینده را دربر می‌گیرد

مردم در هفتمین دوره انتخابات مجلس در سال ۱۳۸۲ به دلیل اتفاقات مجلس ششم، اقبال کمی از انتخابات کردند و تنها ۵۱ درصد واجدین شرایط به انتخابات بله گفتند، میزان مشارکت مردم آذربایجان شرقی در این دوره به ۴۵ درصد کاهش پیدا کرد.

هشتمین دوره انتخابات مجلس هم در سال ۱۳۸۶ با مشارکت ۵۲ درصدی مردم در استان آذربایجان شرقی و ۵۱ درصدی کل کشور روبه رو شد.

اما نهمین دوره انتخابات مجلس که در ۱۲ اسفند ۱۳۹۰ برگزار شد، شاهد افزایش مشارکت بود، حضور مردم در پای صندوق های رأی در این دوره در آذربایجان شرقی به ۶۱ درصد رسید که ۳ درصد کمتر از میانگین کشوری بود.

مردم ایران در انتخاب دهم خود در ۷ اسفند ۱۳۹۴ با مشارکت ۶۲ درصدی به انتخابات بله گفتند، میزان مشارکت مردم استان نیز با میانگین کشوری برابری کرد.

اما طبق اعلام آمار رسمی، در یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی، از ۲ میلیون و ۹۷۷ هزار و ۸۹۶ واجد شرایط شرکت کننده، یک میلیون و ۲۶۹ هزار و ۹۴۴ نفر به پای صندوق های رأی آمدند؛ یعنی چیزی حدود ۴۲ و نیم درصد از مردم آذربایجان شرقی، در یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی مشارکت کردند.

مقایسه میزان مشارکت مردم در انتخابات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی نشان می دهد انتخابات مجالس اول، چهارم و هفتم و یازدهم کمترین میزان مشارکت و مجالس پنجم و ششم بیشترین میزان مشارکت مردمی را داشته اند، البته میزان مشارکت مردم آذربایجان شرقی در انتخابات اخیر نیز از میانگین کشوری بالاتر بود.

اصولگرایان حائز اکثریت کرسی های مجلس در آذربایجان شرقی

اما با نگاهی به منتخبان یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی نشان می دهد که اکثریت کرسی های این دوره از مجلس به اصولگرایان رسیده و اصلاح طلبان تعداد کمی از کرسی ها را صاحب شدند، افراد مستقل نیز حضور خوبی در این دوره دارند.

همچنین در استان آذربایجان شرقی نیز روال به همین منوال است، استان آذربایجان شرقی ۱۳ حوزه برای انتخابات مجلس دارد که در مجموع ۱۹ نماینده را دربر می گیرد؛ از این تعداد تاکنون ۱۱ کرسی به اصولگرایان رسیده و تنها یک اصلاح طلب موفق به پیروزی شده و یکی دیگر از نمایندگان اصلاح طلب نیز در شهر میانه در دور دوم باید با نماینده اصولگرا رقابت کند؛ ۶ نماینده راه یافته به مجلس از استان آذربایجان شرقی نیز جز مستقلین هستند.

اما در این دوره تنها یک زن از استان آذربایجان شرقی موفق به حضور در مجلس شورای اسلامی شده است، معصومه پاشایی با گرایش مستقل از حوزه انتخابیه مرند و جلفا، اعتماد مردم این حوزه انتخابیه را جلب کرده و راهی مجلس شد.

گرایش سیاسی ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی

در انتخابات دوره دهم مجلس شورای اسلامی نیز جناح اصلاح طلبان و جناح اصول گرا توانستند بخش قابل توجهی از کرسی های مجلس دهم را تصاحب کنند و در نهایت لیست امید با ۱۲۲ کرسی اکثریت نسبی مجلس دهم را در مرحله اول و دوم انتخابات به دست آورد؛ اصلاح طلبان و اعتدال گرایان با کسب ۱۳۷ کرسی در مقابل ۱۲۰ کرسی اصولگرایان اکثریت نسبی مجلس دهم را از آن خود کردند.

اما در انتخابات دوره نهم نیز، کفه ترازو کاملاً به سود اصولگرایان چربید و حائز اکثریت کرسی های مجلس شدند.

در انتخابات دوره هشتم مجلس نیز، اصولگرایان موفق شدند حدود ۲ سوم کرسی ها را به دست آورند، جبهه متحد اصولگرایان اول و ائتلاف فراگیر اصولگرایان که به اصلاح طلبان نزدیک تر بود دوم شدند.

اصولگرایان که اقلیتی محجوب در ۴ سال عمر مجلس ششم بودند، در مجلس هفتم، اکثریت کرسی های مجلس را به

خود اختصاص دادند؛ اصلاح طلبان هم که تحصن شأن در مجلس جوابی نداده بود، نامزد چندانی نداشتند که در انتخابات شرکت کنند، از این رو تنها تعدادی معدودی از آنها از شهرستان ها توانستند وارد مجلس شوند و فراکسیون اقلیت مجلس هفتم را تشکیل دادند.

اما جنجالی ترین مجلس ایران مجلس ششم بود، ۳ تشکل اصلاح طلبان، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و کارگزاران سازندگی، در انتخابات ششمین دوره مجلس شورای اسلامی اکثریت قاطع آرا تهران و شهرستان ها را به خود اختصاص داده بودند، فراکسیون دوم خرداد را در مجلس شکل دادند.

اما با وجود اینکه رد صلاحیت های دوره پنجم مجلس، نسبت به دوره قبل کمتر بود و جناح چپ و راست می توانستند لیست کاملی برای رقابت در انتخابات ارائه دهند، اما این بار نیز جناح راست حائز اکثریت کرسی های مجلس شد و فراکسیون «حزب الله» را تشکیل داد.

اگرچه جنجال های پیش از انتخابات، چهارمین دوره انتخابات مجلس بسیار بالا بود، اما پس از شکل گیری مجلس، آن جنجال ها به درون مجلس راه پیدا نکرد و مجلسی یک دست شکل گرفت و از منازعات سیاسی چندان خبری نبود.

دوره سوم مجلس یکی از حساس ترین و تأثیرگذار ترین دوره های مجلس شورای اسلامی بود، اختلافاتی که در درون جامعه روحانیت مبارز تهران در مجلس دوم شکل گرفته بود در انتخابات این دوره به اوج خود رسید و مجمع روحانیون مبارز را از جامعه روحانیت مبارز منشعب کرد؛ این نخستین انشقاق تأثیر گذار در میان نیروهای انقلابی بود انشقاقی که فضای سیاسی کشور را در سال های بعدی به جناح چپ و راست تقسیم کرد.

اما انتخابات مجلس دوم در سال ۱۳۶۳ برگزار شد، در اوایل این مجلس اختلافات جدی میان طیف های حاضر در این مجلس شکل نگرفته بود اما نخستین انشقاق ها در میان نیروهای انقلاب در این مجلس شکل گرفت و به شکل گیری ۲ جناح اصلی در مجلس بعدی منجر شد.